

6. Гринь Л.О. Вокал : методичні рекомендації до курсу / Л.О. Гринь. – Запоріжжя : Дніпровський металург, 2008. – 28 с.

7. Панофка Г. Искусство пени. Теория и практика для всех голосов / Г. Панофка. – М. : Музыка, 1968. – 216 с.

ГУСЕЛЬНИКОВА С.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасні зміни в суспільстві є головним чинником, що підкреслює необхідність реформування системи освіти. Останнім часом на особливу увагу заслуговує перехід суспільства від індустріального до інформаційного ладу. В наші дні інформація стала не тільки засобом спілкування, здобуття нових знань, освіти і виховання, а й важливим засобом супроводу товарів та послуг, укладання угод, підтвердження та спростування подій і фактів. Аксіомою став відомий вислів “хто володіє інформацією – володіє світом”. Зважаючи на це багато науковців присвятили свої дослідження проблемі інформатизації сучасного світу, інформації та володіння нею. Особливо близькою стала ця проблема для дослідників професійної підготовки майбутніх фахівців, оскільки володіння інформацією безпосередньо стосується професійних компетентностей, які є показником готовності випускників до професійної діяльності.

Головним завданням удосконалення професійної правової підготовки у вищій школі є підвищення рівня професіоналізму та соціально-психологічних якостей правосвідомого фахівця, здатного вирішувати наукові та правові проблеми сучасності. Одним з ефективних шляхів для вирішення цієї проблеми є психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу на юридичних факультетах. Результати теоретичного дослідження С. Сливки визначають, що професія юриста вимагає здатності до аналітичного оцінювання ситуації, сформованої в контексті розвитку критичного та неупередженого мислення, творче та критичне осмислення правових законів, норм, нормативів з урахуванням їх демократичного, морального та гуманістичного змісту [1].

З огляду на зазначені вище концепти сучасної професійної діяльності юристів та умови професійної діяльності юристів-міжнародників у інформаційному суспільстві однією з професійно необхідних компетентностей на сьогодні стала інформаційна компетентність.

До проблеми інформаційної компетентності зверталися науковці та практики з різних галузей: педагогіки (В. Акуленко, А. Ахаян, Н. Баловсяк, П. Беспалов, Л. Васильєва, А. Вишнякова, Є. Володін, Н. Гафурова, П. Грабовський, М. Дзугоєва, А. Зав'ялов, О. Зайцева, О. Кізік, Н. Макарова, Н. Насирова, І. Нахметов, Л. Петухова, О. Пометун, І. Родигіна, А. Семенов, О. Співаковський, Н. Таїрова, О. Толстих, С. Тришина, С. Трубачова, М. Холодна, А. Хуторської), культурології (С. Каракозов, Г. Паршукова), економіки (Н. Баловсяк, Є. Іванченко, Т. Коваль, М. Коляда, С. Кустовський, Т. Поясок, Л. Савчук), спорту (П. Петров), підготовки військовос-

лужбовців (Т. Потоцька), юристів (І. Кулантаєва, А. Мірзаєва). Однак, зважаючи на різні погляди авторів на поняття інформації та інформатизації в різних галузях, поняття інформаційної компетентності теж розкривають неоднозначно.

На сьогодні не існує єдиного визначення поняття інформаційної компетентності, що зменшує ефективність досліджень з проблеми її змісту, формування, критеріїв рівня та ролі у професійній діяльності фахівців. Тому, на нашу думку, важливо виділити підходи до визначення поняття інформаційної компетентності для встановлення їх відповідності реаліям сучасного життя.

Мета статті – з'ясувати концептуальні підходи до визначення поняття інформаційної компетентності майбутніх фахівців.

Відповідно до мети статті, її завданнями є:

- проаналізувати основні підходи до визначення поняття інформаційної компетентності;
- зіставити визначення поняття “інформаційна компетентність” з сучасними реаліями;
- проаналізувати відповідність змісту поняття інформаційної компетентності та змісту професійної діяльності фахівців з міжнародного права.

Аналіз поняття інформаційної компетентності потребує чіткого визначення поняття “компетентність”, яке походить від латинського *competere* (належний, відповідний) і визначається сукупністю професійних, суспільних, предметних і особистісних знань та умінь, що є професійно необхідними [2]. В основі концепції професійної компетентності дослідники виділяють професійно необхідні знання (професіоналізм), вміння діяти адекватно, застосовуючи ці знання, вміння брати на себе відповідальність за виконання діяльності, вміння пристосовуватися до ринку праці, бути інформаційно освіченим, уміти аналізувати, швидко приймати рішення та активно діяти, навчатися все життя [3, с. 2–4], ставитися до професії як до однієї з особистих цінностей [4]. Тобто професійна компетентність є сукупністю реально сформованих особистісних та професійних якостей і мінімального досвіду професійної діяльності [5].

Аналіз літературних джерел та попереднього досвіду висвітлює наявність двох основних точок зору на поняття інформаційної компетентності.

Прихильники традиційного підходу розглядають інформаційну компетентність як вміння використовувати комп'ютерні інформаційні технології: знання комп'ютера, вміння використовувати мультимедійне обладнання, здійснювати пошук інформації в мережі Інтернет, створювати презентації та веб-сайти. Відповідно до цього принципу все, що пов'язано з комп'ютером, пов'язують з інформатикою, не замислюючись про етимологію походження цього поняття.

Відповідно до цього визначення поряд з поняттям “інформаційна компетентність” використовують поняття “комп'ютерна компетентність”, “комп'ютерна грамотність”, “технологічна грамотність”, що включають

знання, уміння та навички, необхідні для використання комп'ютера та сучасних комп'ютерних технологій та не спрямовані на роботу з інформаційними ресурсами [6]. Так у контексті фахової підготовки Л. Савчук розглядала її інформативну складову, яка містить комп'ютерно-алгоритмічні вміння, використання програмно-апаратних навчальних комплексів, сучасних інформаційних технологій [7].

Рівень інформаційної компетентності, на думку Г. Паршукової, залежить безпосередньо від рівня інформатизації суспільства, а саме: закладів науки, культури та освіти. Дослідниця розглядає інформаційну компетентність населення як здатність отримувати, аналізувати та використовувати інформацію (знання), хоча під інформатизацією суспільних інституцій розуміє наявність там комп'ютерів, інших сучасних технічних засобів, спеціальних комп'ютерних технологій, освітніх програм тощо та їх доступність для використання населенням [8].

Отже, представники першого підходу розглядають інформаційну компетентність як знання, уміння і навички, які майбутні фахівці можуть здобути на інформатиці. Тоді постає питання: що саме робити з поняттям інформації, яке є одним із ключових в етимології інформаційної компетентності? Адже інформацію можна отримувати з різних джерел, і комп'ютерні технології в наші дні успішно замінили ай-поди, ай-фони, палми тощо, а саму інформацію можна черпати з особистих контактів, за допомогою засобів масової інформації та комунікації. Тому логічним є висновок, що перший концептуальний підхід до визначення поняття інформаційної компетентності, який довгий час вважався традиційним, не відповідає реаліям сьогодення.

Відповідно до другого концептуального підходу до визначення поняття “інформаційна компетентність” паралельно з ним використовують поняття:

- інформатична компетентність – системний обсяг знань, умінь та навичок набуття, перетворення, передачі та використання інформації в різних галузях людської діяльності для якісного виконання професійних функцій [9];

- інформаційна культура – як суспільне відображення інформаційної компетентності фахівця – уявлення про інформаційні процеси у світі, вміння адекватно формулювати свою потребу в інформації, ефективно здійснювати пошук потрібної інформації, вміння відбирати, обробляти та оцінювати інформацію [10];

- інформаційна грамотність – набір здатностей та умінь визначити, оцінити та ефективно використати інформаційні ресурси (за визначенням асоціації бібліотекарів, В. Голунова) [6];

- інформаційно-технологічна компетентність – інтегральне особистісне утворення, що характеризує зрілість особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства [11].

У контексті освітнього простору Н. Гафурова визначає інформаційну компетентність як готовність самостійно набувати та використовувати знання з інформаційного освітнього простору, необхідні для самовизначення та самореалізації особистості, що сприяє становленню внутрішньої позиції, сталого ставлення до себе, людей та світу [12].

Дослідження визначень європейських та американських авторів інформаційної компетентності доводить, що володіння комп'ютерними технологіями є лише одним зі шляхів її формування та розвитку. Крім того, важливе місце займають мотивація до отримання інформації, знання її джерел та вміння використовувати їх відповідно до ситуації (високотехнологічні носії, особисте спілкування, засоби масової інформації та комунікації, друковані літературні та наукові джерела тощо), вміння аналізувати, відбирати та синтезувати, адекватно використовувати та передавати її, створювати інформацію.

Узагальнюючи аналіз досліджень авторів – прихильників другого, більш сучасного, підходу до визначення поняття інформаційної компетентності, можна стверджувати, що на сьогодні її розглядають як нову грамотність, до складу якої входять вміння активної самостійної обробки інформації, її відбору, засвоєння, переробки, трансформації і генерації, готовність виробляти, приймати, прогнозувати і реалізовувати оптимальні рішення в практичній діяльності з використанням технологічних засобів, на основі когнітивного, операційного, мотиваційно-ціннісного і рефлексивного компонентів (А. Семенов та ін.).

Висновки. Відповідно до сучасних вимог, які висувають реалії сьогодення та професійна діяльність, інформаційна компетентність входить до основних професійно необхідних компетентностей фахівців з міжнародного права, оскільки забезпечує виконання професійно необхідних видів діяльності, визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійній програмі, таких як:

- інформаційно-аналітична діяльність у системі міжнародних відносин, зовнішньої та внутрішньої національної політики;
- інформаційно-аналітичний моніторинг для прийняття управлінських рішень і моделювання зовнішньополітичних стратегій;
- визначення інформації, як об'єкта правового регулювання, правове регулювання міжнародного інформаційного поля, забезпечення міжнародної інформаційної безпеки;
- володіння процесами глобальної комунікації;
- визначення критеріїв міжнародної інформаційної політики, інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики;
- застосування технологій PR у міжнародних відносинах;
- забезпечення функціонування інформаційної економіки.

Вирішення потребують проблеми, зумовлені наявністю суперечностей між об'єктивною потребою суспільства у високопрофесійних фахівцях з міжнародного права та недостатньою спрямованістю професійної підго-

товки студентів на сучасні вимоги до фахівців, а також актуальною потребою педагогічної практики в науково обґрунтованій моделі формування і розвитку інформаційної компетентності у майбутніх фахівців з міжнародного права та недостатнім рівнем теоретичної бази для вирішення цього завдання.

Література

1. Сливка С.С. Інформаційна культура юриста / С.С. Сливка. – Івано-Франківськ, 1996. – 156 с.
2. Словарь иностранных слов. – М. : Русский язык, 1988. – 619 с.
3. Кубенко І.М. Що таке компетентність і як її розуміють в освіті / І.М. Кубенко // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 1. – С. 2–4.
4. Маркова А.К. Психологический анализ профессиональной компетентности учителя / А.К. Маркова // Советская педагогика. – 1990. – № 8. – С. 82–88.
5. Хуторский А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
6. Баловсяк Н.Х. Структура та зміст інформаційної компетентності майбутнього спеціаліста / Н.Х. Баловсяк // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова : зб . наук. пр.
7. Савчук Л.О. Формування інформативної складової фахової підготовки майбутніх економістів у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності : дис. ... канд. наук : 13.00.04 / Л.О. Савчук. – 2009. – 270 с.
8. Паршукова Г.Б. Информационная компетентность населения как фактор освоения культурного ландшафта территории : дис. ... доктора наук : 24.00.01 / Г.Б. Паршукова. – 2006. – 476 с.
9. Петухова Л.Є. Інформатична компетентність майбутнього фахівця як педагогічна проблема. Комп'ютер у школі та сім'ї [Електронний ресурс] / Л.Є. Петухова. – 2008. – № 1. – С. 3–5. – Режим доступу: [www.ime.edu_ua.net/cont/st1_1_08pdf](http://www.ime.edu.ua.net/cont/st1_1_08pdf).
10. Володин Е.Ю. О соотношении профессиональной и информационной компетентности педагога [Электронный ресурс] / Е.Ю. Володин // Информационные технологии в образовании. – Режим доступу: www.rusedu.info/article1126.html.
11. Беспалов П.В. Акмеологический подход к формированию и развитию информационно-технологической компетентности государственных служащих [Электронный ресурс] // Информационные технологии в образовании : материалы конференции. – 2003. – Режим доступа: <http://ito.edu.ru/2003/II/3/I-3-2414.html>.
12. Гафурова Н. К вопросу о формировании информационной компетентности [Электронный ресурс] / Н. Гафурова. – Режим доступа: student.zoomru.ru/pedagog/k-voprosu-o-formirovanii-informacionnoj/684.14427.s1.html.

ДЯЧЕНКО М.Д.

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА ЯК АРХІТЕКТОРА ВЛАСНОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

В умовах становлення громадянського суспільства під впливом нових інформаційних технологій, комп'ютеризації праці та життя людини змінилися уявлення про професійну діяльність і професіоналізм. Наразі дедалі більшої актуальності набувають проблеми журналістського професіоналізму та підготовки активної, ініціативно-творчої, високоінтелектуальної особистості журналіста.

Після здобуття незалежності в Україні виникла потреба в новому осмисленні функцій і ролі журналіста в суспільстві; почав формуватися принципово новий підхід до підготовки журналістських кадрів.

Сучасні ЗМІ потребують професійно компетентного фахівця – архітектора власного професіоналізму: з глибоким інноваційним планетарним мисленням, з особливим філософсько-журналістським світоглядом і готовністю до творчої самореалізації та постійного самовдосконалення в умовах